

Wręczenie medali im. Stanisława Korwin-Sakowicza Laszlo Varadiemu i Antoniemu Łakomiakowi. Warsztaty w ramach Projektu TAPAS, Olsztyn – Ruś, 5-6 marca 2019 r.

W dniach 5 i 6 marca odbyły się w Olsztynie i w podolsztyńskiej Rusi dwa doniosłe dla nauki i praktyki rybackiej w Polsce i Europie Środkowo-Wschodniej, i powiązane z sobą wydarzenia. Na prośbę Laszlo Varadiego, obecnego prezydenta NACEE, nasz instytut współorganizował „WP TAPAS workshop on identified bottlenecks in aquaculture governance and licensing and possible solutions” (Warsztaty na temat zidentyfikowanych „wąskich gardeł” w zarządzaniu akwakulturą i licencjonowaniem wraz z możliwymi rozwiązaniami) w ramach międzynarodowego programu TAPAS „Tools for Assessment and Planning of Aquaculture Sustainability”. Po korespondencji mailowej z Laszlo doszedłem do wniosku, że organizacja tego wydarzenia w Olsztynie będzie bardzo dogodną

okazją, żeby w trakcie tych warsztatów – po kilkuletniej przerwie – wręczyć osobom wielce zasłużonym dla rozwoju polskiej i europejskiej akwakultury nasze najcenniejsze instytutowe trofeum, jakim jest Medal im. Stanisława Korwin-Sakowicza.

Projekt TAPAS, w największym skrócie postawił sobie następujące cztery cele i zadania: 1) narzędzia, modele i systemy wspierające podejmowanie decyzji; 2) modele i narzędzia planowania i zarządzania akwakulturą; 3) elastyczne modele licencjonowania w akwakulturze; 4) wsparcie decyzyjne polityki na polu akwakultury. W sumie w warsztatach TAPAS wzięło udział 25 osób z 11 europejskich krajów, będących w większości członkami Unii Europejskiej, a w mniejszości – tak jak Ukraina – poza jej struktu-

rami. Sesję referatową zapoczątkował swoim wystąpieniem dr Trevor Tefler z uniwersytetu w Stirling, a następnie przedstawiciele sześciu państw (Chorwacja, Węgry, Łotwa, Polska, Serbia i Ukraina) zaprezentowali doświadczenia swoich krajów w licencjonowaniu i administrowaniu akwakulturą.

Tuż przed sesją referatową nastąpiła uroczystość wręczenia medali im. Stanisława Korwin-Sakowicza. Pierwszym uhonorowanym, na mój wniosek, potwierdzony przez

jednogłośnie głosowanie siedmiu członków kapituły medalu, był Laszlo Varadi, a wniosek syntetycznie uzasadniłem: „**za wybitne zasługi w dziedzinie rybactwa i akwakultury, a w szczególności za wybitne osiągnięcia w pracy dla organizacji międzynarodowych oraz współpracy z polskimi instytucjami, organizacjami i przedsiębiorstwami akwakultury**”. Rozwijając swoje uzasadnienie napisałem: „Laszlo Varadi jest zaangażowany w działalność na polu rozwoju akwakultury od 44 lat. Jako dyrektor HAKI (1991-2012) doprowadził do tego, że korzystając z finansowego wsparcia projektu UNDP/FAO instytut ten stał się wiodącym instytutem badawczym w obszarze rozwoju akwakultury w Europie. Pracował jako konsultant w węgierskich i międzynarodowych projektach w Azji, Ameryce Łacińskiej i Afryce (Brazylia, Chiny, Kuba, Iran, Laos, Lesotho, Papua Nowa Gwinea, Wietnam). Prowadzone badania koncentrowały się na rozwoju zintegrowanych systemów akwakultury. Jego aktywność wzmocniła związki między Węgrami i Unią Europejską oraz między Europą Wschodnią i Zachodnią na polu rozwoju śródlądowej akwakultury. Od 2012 roku (przejsie na emeryturę) jest stale aktywny jako wiceprezydent Węgierskiego Stowarzyszenia Akwakultury, prezydent Network of Aquaculture Centres in Central and Eastern Europe (NACEE) oraz redaktor „Halaszat” – Hungarian Journal of Aquaculture and Fisheries. Jest stale zaangażowany jako wykładowca w liczne programy szkoleniowe na Węgrzech i za granicą. W uznaniu jego zasług na polu wzmacniania i rozwoju relacji międzynarodowych został odznaczony

orderem „Order of Merit of the Hungarian Republic, Officer's Cross” w 2013 roku.

Jako dyrektor HAKI w latach 1991-2012 zachęcał i wspierał profesjonalną współpracę z Instytutem Rybactwa Śródlądowego im. St. Sakowicza oraz z Instytutem Ichtio-biologii i Akwakultury PAN w Gołyszcu. Zachęcił i zaproponował EIFAC/FAO zorganizowanie w Polsce sympozjum przy okazji sesji EIFAC „Partnership Between Science and Producer Associations” (Wierzba, 2004). Odegrał bardzo aktywną rolę w organizacji tego wydarzenia i m.in. był wspólnie z Profesorem Krzysztofem Goryczką prowadzącym konferencję. Włączył się aktywnie w rozwój współpracy pomiędzy węgierskimi i polskimi przedsiębiorcami, głównie poprzez współpracę z Aller Aqua Poland oraz polskimi stowarzyszeniami producentów karpia i ryb łososiowatych, z którymi wspólnie działał w kilku programach Federacji Europejskich Producentów Akwakultury (FEAP) w interesie śródlądowego sektora akwakultury w Europie Wschodniej. Jako prezydent NACEE zawsze traktował Polskę jako wyjątkowo ważnego członka tej organizacji i angażował polskie instytucje i naszych przedsiębiorców w różnorodne jej działania. W 2009 roku w Toruniu NACEE zorganizowała 6 Spotkanie Dyrektorów, a Profesor Ryszard Kolman był przewodniczącym Technicznego Komitetu Doradczego NACEE. Kiedy Varadi był prezydentem EAS odegrał aktywną rolę w zorganizowaniu Aquaculture

Europe Conference w 2008 roku w Krakowie. Ścisłą współpracę z polskimi instytucjami, organizacjami i przedsiębiorcami kontynuuje nieprzerwanie, a w 2018 roku zainicjował nawiązanie bardziej formalnej współpracy pomiędzy HAKI i Instytutem Rybactwa Śródlądowego. Jako prezydent NACEE zainicjował zorganizowanie warsztatów w ramach projektu UE (TAPAS) w Olsztynie w marcu 2019 r. Od siebie dodam, że Laszlo Varadi jest człowiekiem bardzo otwartym, serdecznym i z dużym poczuciem humoru, o czym osobiście mogłem się przekonać m.in. w trakcie odwiedzin gospodarstw rybackich w Głodowie i Szwaderekach w 2003 r. czy w trakcie całego wspólnego pobytu w Wierzbie przy okazji sesji i sympozjum EIFAC w 2004 roku.

A w trakcie ceremonii medalowej odczytałem następujące słowa: „We, the Chapter of the Stanislaw Korwin-Sakowicz Medal, and the director of the Stanislaw Sakowicz Inland Fisheries Institute, have a great honor to promulgate that Sir Laszlo Varadi, born once upon the time on the Middle of Europe in the former Attila Kingdom, has been honored by awarding our medal, which for scientists and managers acting in the field of aquaculture for many years has been more crucial than famous diamond Koh-i-noor. Apart from his great input in activities of several World and European organizations dealing with inland fisheries and aquaculture, we, the Polish people kindly

*appreciate his great devotion in initiating and realizing close cooperation with Polish scientific institutions, fish producers organizations and aquaculture enterprises. And at the end of the address we would like to recall an old Hungarian – Polish proverb confirmed by centuries-old mutual history: **Magyar – Lengyel, – két jó barát, együtt harcol, s issza borá!!!** As well as in sword, and in glass, and in aquaculture”.*

Wniosek w sprawie przyznania medalu Antoniowi Łakomiakowi, prezesowi Zarządu Gospodarstwa Rybackiego „Gosławice” Sp. z o.o., złożył do Kapituły Medalu im. Stanisława Korwin-Sakowicza jeden z wcześniejszych laureatów tego wyróżnienia, Profesor Krzysztof Goryczko z krótkim uzasadnieniem: „**za wybitne zasługi w dziedzinie hodowli i przetwórstwie ryb**”. Z dłuższego jego uzasadnienia wybrałem następujący fragment: „Oprócz autorytetu wynikającego z wiedzy fachowej i perfekcyjnej znajomości gospodarstwa Antoni Łakomiak traktuje pracowników jak pełnoprawnych partnerów, którzy w zamian w pełni odpowiedzialnie i z wkładem własnej inicjatywy wykonują swoje obowiązki. W tym osobiście upatruję jedno z najistotniejszych źródeł sukcesu firmy liczącej dziś ponad 80 pracowników i będącej aktualnie największym producentem materiału zarybieniowego karpia w Polsce, sumą europejskiego, ryb ozdobnych i jesiotrów w Europie oraz drugim w Europie i trzecim na świecie producentem kawioru. Nie znam przykładu podobnego sukcesu tak wielokierunkowo działającej firmy rybackiej w Polsce. Niewątpliwym pomysłodawcą i odpowiadającym za efektywną realizację tego ważnego dla rybactwa polskiego przedsięwzięcia jest

mgr inż. Antoni Łakomiak, w pełni zasługujący na wyróżnienie Go Medalem Profesora Stanisława Korwin-Sakowicza”.

Przed wręczeniem Antkowi medalu przeczytałem przygotowany wcześniej adres, z którego przytoczę w tym miejscu następujący fragment: „*Z wielką przyjemnością i satysfakcją oznajmiam, że Kapituła Medalu im. Stanisława Korwin-Sakowicza jednogłośnie przyznała Panu nasze najcenniejsze honorowe trofeum. Jest to dowód uznania wielkiego wkładu w rozwój innowacyjnej polskiej akwakultury i jej międzynarodowej rozpoznawalności, który zawdzięcza Pan – jak to przeczytałem w nadesłanym krótkim CV – siedmiu milowym słupom kariery osobistej i firmowej: miejscu urodzenia i dorastania zawsze z rybami, rodzicom, wykształceniu w olsztyńskiej Alma Mater, żonie i dzieciom, naszym wielkim postaciom nauki i praktyki rybackiej, by wymienić tylko kilka z tych słupów*”. Cały adres przedstawiła zebranych gościom zagranicznym w języku angielskim Hania Draskiewicz-Mioduszewska, a ja po całej ceremonii, zakończonej sesją fotograficzną, odniosłem wrażenie, iż obaj laureaci – którzy znają się osobiście od wielu już lat – uhonorowanie ich doniosłych dokonań na polu europejskiej i światowej akwakultury przyjęli z satysfakcją, co dobrze ilustrują załączone zdjęcia.

6 marca, na zaproszenie Antka Łakomiaka, uczestnicy warsztatów TAPAS mieli okazję uczestniczyć w naukowo-praktycznej wycieczce do Rusi, gdzie znajduje się jedno z największych i high-tech przedsiębiorstw produkcji kawioru w Europie, czyli Gospodarstwo Rybackie Olsztyn II sp. z o.o., będące częścią „jesiotrowego holdingu” wraz z Gospodarstwem Rybackim „Gosławice” Sp. z o.o. i Gospodarstwem Rybackim Lubicz Sp. z o.o. A w ośrodku w Rusi produkowany jest sztandarowy produkt finalny pod marką Antonius Caviar. Wycieczkę po całym ośrodku oprowadzał i tłumaczył technologiczne aspekty hodowli syn Antka, Szymon Łakomiak, kierownik produkcji w Gospodarstwie Rybackim Olsztyn II. Na zakończenie wizyty sam prezes Antoni Łakomiak barwnie opowiedział historię „holdingu” – od swoich początków w Gospodarstwie Rybackim „Gosławice”, jeszcze za czasów PGRyb, po powstanie brandu Antonius Caviar, urozmaicając opowieści prezentacją multimedialną, będącą połączeniem osobistych

wątków wspomnieniowych z wizytami na największych europejskich targach, i okraszoną zdjęciami z najlepszymi hiszpańskimi kucharzami i premierami naszego rządu. Sporo miejsca w tej opowieści zajęła najbliższa rodzina Antka, o której tak mi napisał w swoim krótkim CV: „*Nie byłoby ostatniego etapu rozwoju tego wielkiego skoku, tj.*

produkcji kawioru, gdyby nie nasze dzieci. To po ich decyzji, że chcą pracować w firmie i widzą miejsce, gdzie będą mogli realizować swoje pasje i marzenia, podjęliśmy wraz z żoną decyzje o zakupie gospodarstw rybackich w Olsztynie i w Lubiczu, i produkcji kawioru. Firma w dużym stopniu,

można powiedzieć, jest rodzinna: Antoni Łakomiak – prezes, żona Hanna Łakomiak – prokurent (szef wszystkich szefów, tak w domu, jak i w pracy), córka Agata Łakomiak-Winnicka – dyrektor działu budowy brandu, sprzedaży i marketingu marki Antonius Caviar, druga córka (synowa) Alicja Łakomiak, nieprzypadkowa osoba (ukończyła biologię molekularną, biotechnologię i doktorat z genetyki) – szefowa działu badań i rozwoju, syn Szymon Łakomiak – szef produkcji w Gospodarstwie Rybackim Olsztyn II w Rusi sp. z o.o., odpowiedzialny także za przygotowanie samic do produkcji kawioru”. A po zakończeniu prezentacji uczestnicy wycieczki mieli okazję degustacji kawioru Antonius, zgodnie z instrukcjami Hanny Łakomiak, czujnej szefowej wszystkich szefów.

Arkadiusz Wołos
Instytut Rybactwa Śródlądowego w Olsztynie

O czym dyskutowano w trakcie XXIV Krajowej Konferencji – Szkoleniu Hodowców Karpia

Wstęp

Kolejne doroczne i jak zwykle najbardziej liczne spotkanie krajowego sektora karpiego odbyło się w dniach 20-22 lutego 2019 r. w Rzeszowie, w hotelu o tej samej nazwie. Przeprowadzenie konferencji w tak odległym zakątku Polski początkowo budziło u organizatorów i uczestników obawy o frekwencję, które jednak okazały się płonne, gdyż do Rzeszowa przybyło niemal trzystu słuchaczy; oprócz hodowców także pracownicy administracji centralnej i samorządowej oraz przedstawiciele nauk rybackich. Uzasadnieniem dla lokalizacji tegorocznej konferencji był również fakt, że jest to ważny region chowu karpia w Polsce. Według ostatnich danych statystycznych w województwie podkarpackim użytkowane jest ponad 3800 ha stawów karpowych (powierzchnia ewidencyjna), w których w 2017 roku wyprodukowano ponad 1600 ton karpia przeznaczonego do konsumpcji. Rezultat ten plasuje Podkarpacie na piątym miejscu w Polsce w rankingu wielkości produkcji tego gatunku. W tym samym roku województwo zajęło też drugie miejsce w Polsce pod względem wydajności produkcji karpia towarowego, odłów wyniósł średnio 513 kg/ha. Wybór Rzeszowa umożliwił również wielu uczestnikom konferencji zapoznanie się z tym mało znanym, jednak bardzo ciekawym z wielu względów miastem.

W ramach konferencji słuchacze mogli uczestniczyć w sześciu sesjach tematycznych.

Sesja inauguracyjna konferencję zawierała sześć referatów, kolejna, poświęcona legislacji składała się z trzech wystąpień, sesje (w pierwszym i drugim dniu konferencji)

dotyczące zdrowia ryb to siedem prezentacji, zagadnienia dywersyfikacji produkcji, technologii, innowacji to cztery wystąpienia, wybranym zagadnieniom pozaprodukcyjnym (w pierwszym i drugim dniu konferencji) poświęcono siedem wystąpień, natomiast funduszom unijnym trzy referaty. W trakcie tak zwanych warsztatów przeprowadzono dyskusję na temat problematyki wdrażania Programu Operacyjnego Rybactwo i Morze 2014-2020 w sektorze akwakultury śródlądowej. Tradycyjnie w kularach konferencyjnych swoją zróżnicowaną ofertę handlową skierowaną do hodowców ryb prezentowały firmy zaopatrujące przedsiębiorstwa akwakultury.

Szczegółowy program konferencji, z nazwiskami prelegentów i moderatorów poszczególnych sesji oraz tytułów wystąpień konferencyjnych, można znaleźć pod adresem internetowym: <http://www.ptryb.pl/index.php/22-archi->

wum-aktualnosc/556-program-karpowka.Wyłoszone referaty znajdują sie w wydanych przez Polskie Towarzystwo Rybackie w Poznaniu materiałach konferencyjnych pod redakcj dr inż. Moniki Kowalskiej-Góralskiej; „Karp - jaka przyszłość?”.

Quo vadis polskie rybactwo stawowe?

Motto tegorocznej konferencji-„Karp jaka przyszłość?” dobrze oddawało aktualny nastrój producentów karpia. Podobne w treści strategiczne pytanie „dokąd zmierza polskie rybactwo stawowe” zadań w 2000 roku, w broszurze wdrożeniowej o tym samym tytule, doc. Andrzej Kruger z Instytutu Rybactwa Śródlądowego w Olsztynie. Po kilkunastu latach ten dylemat jest nie tylko wciz aktualny, lecz w między czasie pojawiły się nowe wyzwania i zagrożenia, co cześciowo znalazło odbicie w poruszanej w trakcie konferencji problematyce. Jako powazny problem determinujący w bliskiej przyszłości możliwość funkcjonowania gospodarstw stawowych należy wymienić dostrzegalne zmiany klimatu. Będą one mily między innymi wpływ na intensywność zarastania stawów makrofitami. W trakcie konferencji wskazywano na możliwość redukcji problemów klimatycznych, objawiających się deficytami wody. Należy brać pod uwagę, tam gdzie to możliwe, zwiększenie głębokości stawów, zmiany konfiguracji dna stawowego polegające na tworzeniu „stawu w stawie”. Niewątpliwie pojawiające się wyzwania uzasadniają potrzeb opracowania Strategicznych Planów Adaptacji dla akwakultury. Inspirujące dla wascicieli gospodarstw powinny być pokazane w trakcie konferencji mapy ryzyka wystąpienia wybranych zakresów temperatur wody w stawach, w trzech okresach, sięgających do 2099 roku. Na priorytetowe znaczenie problematyki ocieplania klimatu wskazuje projekt rybackiego budżetu unijnego na lata 2021-2027, w którym wydatki przyczyniające się do realizacji celów klimatycznych mają stanowić 1/4 budżetu.

W kilku referatach analizowano wybrane aspekty aktualnej, trudnej sytuacji rynkowej karpia, związanej głównie ze zmianami preferencji konsumenckich oraz wprowadzanymi i planowanymi ograniczeniami sprzedaży żywych ryb. Jest

W trakcie obrad – prof. Ryszard Wojda, prof. Janusz Guziur, inż. Stawomir Litwin, mgr inż. Marian Tomala

to bardzo istotny problem dla krajowych hodowców, gdyż jak dotychczas Polska nie tylko utrzymuje pozycj lidera w produkcji karpia w Unii Europejskiej, ale też dysponuje największym rynkiem karpia w obszarze unijnym. Sezon 2018 zapewne zapisze się w statystykach rybackich jako bardzo udany pod względem wielkości produkcji karpia przeznaczonego do konsumpcji. Wstępne obliczenia, wykonane metod ekstrapolacji danych z dotychczas nadeštanych kwestionariuszy RRW-22 wskazują, że odłów karpia konsumpcyjnego może przekroczy poziom 20 tys. ton (18,3 tys. ton w 2017 r.). Spodziewane dobre rezultaty hodowlane uzyskano pomimo odnotowanych w wielu regionach kraju duży deficytów wody, szczególnie w okresie letnim. O trudnej sytuacji hydrologicznej dotyczącej gospodarstwa stawowe, w kontekście udzielania pomocy suszowej, mówi przedstawiciel Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa. Według podanych w trakcie konferencji informacji, pomimo wysokiej produkcji własnej, podobnie jak w poprzednich latach podaż karpia w Polsce w 2018 r. została uzupełniona importem żywego karpia, głównie z Czech, Węgier i Litwy w łącznej ilości ok. 4 tys. ton. W odróżnieniu do poprzednich lat, kiedy w nowy rok gospodarstwa wchodziły z niewielkimi zapasami magazynowymi, w 2018 roku wielu hodowców pozostało z nienotowanymi od dawna ilościami niesprzedanego karpia, wstępnie szacowanymi na 3,5-4,0 tys. ton (1,5-2,0 w poprzednich sezonach). Próby odpowiedzi na pytanie o przyczyny słabszej niż zazwyczaj sprzedaży żywego karpia pojawiały się w kilku wystąpieniach oraz w trakcie dyskusji, również w kuluarach. Wymieniano zbyt duży jak na chłonność krajowego rynku import, niespotykaną poprzednio aktywność organizacji prozwierzccych, nawołujących nie tylko do zaprzestania zakupu żywych karpia, ale też do bojkotu sieci handlowych prowadzących taką sprzedaż. Zwrócono uwagę na pogarszający się, szczególnie wśród młodego pokolenia wizerunek karpia, koncentrujący się na kwestiach ušmiercania, ošciości, dużej zawartości tłuszczu oraz specyficznego smaku mięsa. W kontekście poprawy wizerunku karpia pomocny może być system jego certyfikacji, wymagający jednak wysitku organizacyjnego i być może znaczących nakładów finansowych. Z pewnošci branża karpiowa powinna rozważyć zaangażowanie si w tego

typu działania. Przebieg i wyniki ostatniej sprzedaży karpia wskazują, że organizacje rybackie muszą w pilnym trybie podjąć intensywne działania promocyjne oraz tworzyć alternatywne sieci sprzedaży zarówno hurtowej, jak i detalicznej, gdyż dotychczasowe zdominowanie zbytu karpia przez duże sieci handlowe może być w najbliższej przyszłości ryzykowne. Konieczne jest również dostosowanie się do potrzeb krajowego rynku poszukującego przetworzonych produktów żywnościowych. Jednak należy mieć świadomość, że filety, płaty, tusze i inne formy przerobionego karpia, to całkowicie różniący się od karpia żywego produkt, wymagający adekwatnego marketingu i promocji. Za jedną z nowych propozycji rynkowych należy uznać możliwości zaoferowania karpia jako modnej ostatnio, tak zwanej żywności funkcjonalnej. Wymaga jednak to przemyślanej decyzji hodowców na temat wyboru spójnej wizji przyszłych kierunków strategii marketingowych, uwzględniających fakt, że oprócz karpia żywności tradycyjnie zbożami, w sprzedaży pojawiłyby się karpie z dodatkami np. jodu, selenu oraz ze zmodyfikowanym składem tłuszczu ryb. Ważność problematyki rynkowej potwierdziły apele niektórych uczestników konferencji o konieczności skoordynowania działań organizacji rybackich w kwestii przeprowadzenia wspólnej, szeroko zakrojonej akcji promocyjnej i marketingowej, z zaangażowaniem środków finansowych dostępnych w ramach unijnych programów operacyjnych. W tego typu aktywnościach przydatne mogą być doświadczenia zdobyte przez Stowarzyszenie Producentów Ryb Łososiowatych w ramach szeroko zakrojonej promocji pstrąga w grudniu 2018 roku.

Otoczenie prawne akwakultury

Istotne dla słuchaczy były informacje dotyczące nowego rybackiego programu operacyjnego na lata 2021-2027. Kierunki wsparcia finansowego określają cztery priorytety, definiujące dążenie Unii do zrównoważonego rozwoju tak zwanej niebieskiej gospodarki. Nowy Europejski Fundusz Morski i Rybacki ma się skoncentrować na:

- wsparciu zrównoważonego rybołówstwa i ochrony żywych zasobów morza;

- wkładzie w bezpieczeństwo żywnościowe w UE dzięki konkurencyjności i zrównoważonemu rozwojowi akwakultury oraz rynków;
- wkładowi w rozwój zrównoważonej niebieskiej gospodarki oraz wsparciu dobrobytu społeczności nadbrzeżnych;
- poprawie skuteczności międzynarodowego zarządzania oceanami oraz wkładowi w bezpieczeństwo oraz czystość mórz i oceanów, ich ochronę, a także zrównoważone ich zarządzanie.

Nowy program ma umożliwić poszczególnym państwom członkowskim wybór priorytetów oraz zdefiniowanych w ich ramach obszarów. Wsparcie w ramach programu ma być zbieżne z przygotowanymi kilka lat temu przez poszczególne państwa członkowskie planami strategicznymi rozwoju akwakultury. Podobnie jak w poprzednich programach, w ramach poprawy konkurencyjności europejskiej akwakultury przewiduje się łagodzenie barier administracyjnych.

Unijnym narzędziem wsparcia poszczególnych krajów członkowskich w zakresie akwakultury jest Otwarta Metoda Koordynacji (OMK). Priorytetami w tej metodzie są uproszczenia administracyjne, w Polsce głównie dotyczące wydawanych pozwoleń wodnoprawnych, równych warunków konkurencyjności oraz planowania przestrzennego. Wyniki ankietyzacji przeprowadzonej w szeroko rozumianym sektorze rybackim, obejmującym hodowców, przedstawicieli organizacji producenckich oraz administracji, wskazują na zróżnicowaną ocenę wśród interesariuszy dotychczasowych działań oraz na konieczność usprawnienia implementacji OMK w Polsce.

Oprócz kwestii strategicznych, takich jak programy operacyjne, w trakcie konferencji poruszano także problematykę specyficzną dla krajowych gospodarstw karpionych. Jedną z nich są polowania prowadzone na terenie rybackich obrębów hodowlanych, będące często źródłem konfliktów pomiędzy myśliwymi a hodowcami. Aktualny stan prawny wskazuje na nadrzędność działań hodowlanych nad działalnością łowiecką. Funkcjonująca od 2017 r. nowa ustawa Prawo wodne w dalszym ciągu budzi wiele wątpliwości interpretacyjnych, a niektóre z nich były omawiane w trakcie konferencji. Podane praktyczne przykłady błędnie wydanych decyzji

przez urzędników Wód Polskich, w tym pozwoleń wodnoprawnych, wskazują na konieczność ciągłego szkolenia pracowników tej nowo powołanej instytucji.

Prośrodowiskowe aspekty chowu ryb są jednym z atutów sektora akwakultury, jednak jak wynika z jednego z wygłoszonych referatów, w dalszym ciągu brak jest narzędzi pozwalających na bezstronną ocenę wpływu obiektów akwakultury na środowisko, uwzględniającą także pozytywne aspekty funkcjonowania takich obiektów. Z pewnością jest to sprawa do uzupełnienia, stanowiąca silny atut w dyskusjach na temat obciążeń biurokratycznych i finansowych hodowców ryb.

Zdrowie ryb

Szeroko rozumiana problematyka zdrowia ryb omawiana była zarówno w pierwszym, jak i w drugim dniu konferencji. Nowe unijne przepisy weterynaryjne zawarte w dokumencie Animal Health Law (AHL) kładą większy niż dotychczas nacisk na profilaktykę w trakcie chowu zwierząt, również w akwakulturze, oraz wskazują na konieczność poprawy wiedzy na temat stosowania środków leczniczych.

Brak skutecznych metod leczenia chorób wirusowych w akwakulturze sprawia, że szczególną uwagę należy poświęcić profilaktyce, rozumianej jako niedopuszczenie do zakażenia obiektów chowu. Nie należy zaniedbywać stosowanych od lat zabiegów polegających na osuszaniu i wapnowaniu stawów. Właściwa organizacja odłowów, sortowania, transportu ryb umożliwi minimalizację czynników stresogennych występujących podczas manipulacji rybami, istotnie wpływających na stan zdrowotny ryb. Oprócz znanego już w Polsce od kilkunastu lat, groźnego wirusa KHV, badania monitoringowe prowadzone przez PIW-PIB w Puławach stwierdzają także liczne występowanie wirusa CEV. Pociągający jest fakt, że jak dotychczas obecność tego drugiego wirusa zwykle nie pociąga za sobą ponadnormatywnych strat w obsadach ryb. Infekcje ryb wywołane przez bakterie wymagają stosowania leków, co wiąże się z problemem antybiotykooporności. Według dostępnych danych, krajową sytuację dotyczącą lekowrażliwości bakterii izolowanych od ryb należy uznać za dobrą. Nowe możliwości ochrony zdrowia ryb przynosi zastosowanie produktów nanotechnologii. Są one już stosowane w wielu dziedzinach, między innymi w medycynie i kosmologii. Z uwagi na potwierdzone działanie antygrzybiczne i antybakteryjne nanocząsteczek srebra i miedzi, znajdują one zastosowanie w akwakulturze. Stwarza to nowe perspektywy ograniczenia strat obsad ryb w trakcie chowu i hodowli. Profesjonalny chów ryb wymaga skutecznej bioasekuracji, obejmującej zarówno zarządzanie przedsiębiorstwem akwakultury, jak i utrzymywanie w optymalnych zakresach wszystkich parametrów jakości wody: fizycznych, chemicznych i biologicznych. Precyzyjny monitoring jakości wody, także mikrobiologiczny może ograniczyć potrzebę stosowania preparatów leczniczych. Ciekawe

obserwacje występowania infekcji wirusowych KHV, CEV oraz CP w niewielkim obiekcie stawowym potwierdziły wpływ termiki wody na replikację wirusa, nasilenie zmian chorobowych oraz czas trwania infekcji i wielkość strat ryb. Obserwacje wykazały, że woda stawowa jest wektorem przemieszczania się wirusów, natomiast nie potwierdziła się teza nabywania zwiększonej odporności u potomstwa pozyskanego od rodziców „ozdrowieńców” po przebytej infekcji wirusowej.

Zwiększające się wymogi odnośnie bezpieczeństwa żywności dla ludzi powodują, że kontrole obecności różnego rodzaju substancji chemicznych przez służby weterynaryjne stają się coraz bardziej restrykcyjne. Doskonalona metodyka oznaczeń pozwala na precyzyjne określanie stężeń substancji niedozwolonych. Wśród stwierdzonych uchybień stosowanych substancji, badanych w PIW-PIB w latach 2003-2017, w próbkach ryb dominowały barwniki z udziałem 94%, substancje przeciwbakteryjne miały udział 4%, natomiast związki chloroorganiczne 2%. Nietrzymanie określonych prawnie maksymalnych stężeń substancji może mieć negatywne konsekwencje gospodarcze dla przedsiębiorstw akwakultury i w dalszej kolejności, dla zakładów przetwórstwa ryb.

Technologie, innowacje w akwakulturze stawowej

Oprócz innowacyjnych intensywnych metod chowu ryb, w tym w systemach RAS, w Polsce, nadal strategiczne znaczenie w potencjale produkcyjnym akwakultury ma niskointensywny chów karpia w stawach ziemnych. Niezbędnym warunkiem uzyskiwania stabilnej, wysokiej produkcji w oparciu o system Dubisza jest stosowanie „profilaktyki hodowlanej”, zapobiegającej lub ograniczającej straty chorobowe. Wybór właściwej metody produkcji w ramach tradycyjnej metody przesadkowania nadal stwarza duże możliwości poprawy wskaźników produkcyjnych.

Możliwości zwiększenia produkcji bardzo poszukiwanego i atrakcyjnego gatunku, którym jest okon (*Perca fluviatilis*) stwarzają zintegrowane metody chowu. Według ostatnich danych statystycznych, w 2017 r. krajowa stawowa produkcja okonia wyniosła 9,6 ton, nie zaspokajając popytu wewnętrznego i możliwości eksportu. Zademonstrowana w trakcie konferencji technologia multitroficznego stawowego systemu hodowlanego (ang. RAMPS) łączy systemy recyrkulacyjne (RAS) z tradycyjnymi stawami. RAS-y służą do rozrodu, inkubacji oraz podchowu larw i narybku okonia, stawy ziemne do tuczu ryb do wielkości konsumpcyjnej. Przedstawiona technologia może być stosowana także w chowie innych gatunków ryb. Podobna idea zintegrowanego intensywno-ekstensywnego systemu produkcji ryb różnych gatunków, w tym karpia, stosowana jest między innymi w Słowenii. Uzyskane tam wyniki produkcyjne są bardzo obiecujące, a metoda może być wykorzystana w polskich warunkach.

Opinie na temat skuteczności działania efektywnych mikroorganizmów (EM) w stawach i celowości ich stosowania w akwakulturze są w dalszym ciągu bardzo zróżnicowane w środowisku rybackim. Z tych względów inspirujące dla słuchaczy były prezentowane, także w formie wydawnictwa książkowego, przemyślenia teoretyczne i efekty ich wdrażania na Węgrzech. Kontrolowany rozród ryb wymusza prowadzenie użytecznych dla praktyki prac z ich nasieniem. Możliwe jest już stosowanie sztucznej plazmy nasienia (ang. ASP), imitującej naturalną plazmę nasienia, w której w warunkach naturalnych znajdują się plemniki. Zastosowanie płynu ASP umożliwia w sprzyjających warunkach zachowanie wysokiej jakości nasienia karpia przez 72 godziny. Praktyczne znaczenie ma też fakt, że ASP jest skuteczny jako aktywator nasienia gorszej jakości. Interesujące są cele ponadnarodowego projektu GAIN (Green Aquaculture Intensification in Europe) realizowanego do 2021 roku. Zakłada on zwiększenie dostępności ulepszonych produktów akwakultury, wykorzystanie odpadów poprodukcyjnych oraz określenie wytycznych umożliwiających uwolnienie potencjału unijnej akwakultury i wprowadzenie rozwiązań proekologicznych i zasobooszczędnych.

Na zakończenie

Tradycyjną częścią konferencji była uroczysta kolacja połączona z ogłoszeniem werdyktu Kapituły w sprawie wyboru Rybaka Roku 2018. Został nim Jacek Juchniewicz, prezes Stowarzyszenia Producentów Ryb Łososiowatych oraz firmy Aller Aqua Polska, przed laty także wiceprezes Polskiego Towarzystwa Rybackiego, w tamtych czasach integrującego całe środowisko rybackie... Drewnianą figurką karpia uhonorowano wychowawcę wielu pokoleń ichtiologów, człowieka o niespożytej energii, prof. dr hab. Janusza Guziura, który w swoim wystąpieniu przypomniał i przywołał na fotografiach szczytną historię olsztyńskiego wydziału rybackiego i naukowców tam pracujących.

Jak zwykle konferencja była dobrym miejscem do wymiany poglądów i dyskusji, niestety zbyt często w kuliarach a nie w sali plenarnej. Doświadczenia ostatniej akcji sprzedaży karpia w grudniu 2018 roku uzmysłowiły wielu hodowcom skalę zagrożeń stojących przed branżą. Zagrożenia te są potęgowane postępującym brakiem kadry rybackiej wszystkich szczebli, od zawodowego po absolwentów wyższych uczelni. (dotyczy to także wydziału rybackiego w Olsztynie).

Andrzej Lirski
Instytut Rybactwa Śródlądowego

Wylęgarnia 2019

Uprzejmie informujemy, że kolejną konferencję z serii „Wylęgarnia“ planujemy zorganizować **w dniach 11-13 września 2019 r.** Niestety miejsca konferencji nie możemy jeszcze podać. Cały czas trwa bowiem procedura oceny wniosku o dofinansowanie (WoD), który do ARiMR złożyliśmy w lipcu 2017 r. Pierwsze uwagi tej instytucji, dotyczące naszego WoD, otrzymaliśmy w styczniu 2019 r. Umowa być może będzie podpisana w tym roku. Oczywiście taka sytuacja komplikuje nam sprawy organizacyjne dotyczące np. miejsca organizacji konferencji, czy też oszacowania wielkości odpłatności ponoszonej przez jej uczestników.

Chcąc zorganizować tę konferencję, której historia *notabene* liczy już ponad 30 lat, musimy jednak rozpocząć pewne działania. Wzorem lat uprzednich (w czasie, kiedy było dofinansowanie UE), planujemy zorganizowanie 3 sesji referatowych. Na każdy referat przewidujemy do 20 minut (razem z dyskusją). Osoby chętne do zaprezentowania wyników swoich prac prosimy o przesłanie tekstów maszynopisów prac (w formie elektronicznej (Word)) w nieprzekraczalnym terminie **do końca kwietnia 2019 r.**, na skrzynkę: z.zakes@infish.com.pl.

Tym razem temat przewodni konferencji będzie dotyczył **ryb okoniowatych**, zagadnień związanych z wylęgarnictwem i podchowami tych gatunków. Doniesienia dotyczące tej problematyki będą traktowane priorytetowo (oczywiście, jeśli chodzi o referaty). Jak co roku mile widziane będą również materiały dotyczące innych gatunków organizmów wodnych i zagadnień związanych z wylęgarnictwem.

Maszynopisy muszą być przygotowane w sposób zgodny z wymaganiami stawianymi autorom nadsyłającym prace do redakcji *Fisheries & Aquatic Life* (dawniej *Archives of Polish Fisheries*) (szczegóły dostępne na stronie www.infish.com.pl). Przesłane opracowanie musi zawierać **streszczenie** składające się z 150-200 słów. **Organizatorzy rezerwują sobie prawo wyboru doniesień.**

Rejestrację uczestników konferencji „Wylęgarnia 2019“ planujemy rozpocząć w środę 11 września od godz. 15.00. Zakończenie konferencji nastąpi w piątek 13 września po obiedzie. O miejscu konferencji, kosztach uczestnictwa i szczegółach dotyczących płatności poinformujemy Państwa w kolejnych numerach Komunikatów Rybackich. Bieżące informacje o konferencji będą również dostępne na stronie internetowej IRS Olsztyn: www.infish.com.pl.

Łączę wyrazy szacunku,
Zdzisław Zakęś

prof. dr hab. inż. Zdzisław ZAKĘŚ
Zakład Akwakultury
Instytut Rybactwa Śródlądowego
im. Stanisława Sakowicza w Olsztynie
ul. Oczapowskiego 10, 10-719 OLSZTYN

XXIV Krajowa Konferencja Rybackich Użytkowników Jezior, Rzek i Zbiorników Zaporowych

Hotel Mazur Syrenka
Krutyni, 12-14 czerwca 2019 r.

Zakład Bioekonomiki Rybactwa Instytutu Rybactwa Śródlądowego w Olsztynie zaprasza do wzięcia udziału w XXIV Krajowej Konferencji Rybackich Użytkowników Jezior, Rzek i Zbiorników Zaporowych, która odbędzie się **w dniach 12-14 czerwca 2019 roku** w urokliwym obiekcie hotelowym Mazur Syrenka w Krutyniu nad rzeką Krutynią (<https://mazursyrenka.com/>).

Na naszym spotkaniu przedstawione zostaną wyniki analiz dotyczących aktualnej wielkości produkcji ryb jeziorowych, stanu jeziorowej gospodarki zarybieniowej oraz kondycji ekonomicznej rybactwa jeziorowego. Zagadnienia te zostaną przedstawione przez pracowników Zakładu Bioekonomiki Rybactwa IRS w Olsztynie. Jak co roku, wśród wykładów konferencyjnych znajdzie się tematyka związana z gospodarką rybacką na rzekach i zbiornikach zaporowych. Jak co roku, na naszą Konferencję zapraszamy nie tylko przedstawicieli nauki rybackiej, ale również reprezentantów instytucji nadzorujących racjonalną gospodarkę rybacką, w tym: Departament Rybołówstwa Ministerstwa Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej, Regionalne Zarządy Gospodarki Wodnej, Urzędy Marszałkowskie. Przewidujemy jak co roku gorące dyskusje, w których głos zabiorą nie tylko prelegenci oraz obecni na naszej Konferencji przedstawiciele praktyki rybackiej i Polskiego Związku Wędkarskiego, ale także przedstawiciele zaproszonych instytucji. Ponadto każdy z uczestników Konferencji otrzyma jako materiały konferencyjne monografię naukową.

Wszelkie informacje na temat XXIV Krajowej Konferencji Rybackich Użytkowników Jezior, Rzek i Zbiorników Zaporowych (w tym karta zgłoszenia i szczegółowy program) są na bieżąco aktualizowane na stronie internetowej IRS oraz na Facebooku.

Gwarantujemy solidną porcję najbardziej aktualnych informacji na temat szeroko rozumianej gospodarki rybacko-wędkarskiej w jeziorach, rzekach i zbiornikach zaporowych, a także przyjazną atmosferę naszego spotkania.

Zapraszamy serdecznie!

Początek Konferencji: **12 czerwca (środa), godzina 11.00**
Zakończenie: **14 czerwca (piątek)**

Koszt uczestnictwa wynosi **890 zł brutto** (w tym 23% VAT). W ramach tej opłaty przewidziana jest uroczysta kolacja wraz z oprawą muzyczną. Opłaty dokonywane na miejscu są wyższe o 100 zł. Zgłoszenia oraz wpłaty prosimy wносить w terminie do **5 czerwca 2019 r.** Po przekroczeniu tego terminu również obowiązuje opłata wyższa o 100 zł.

Istnieje możliwość zamówienia wcześniejszego noclegu ze specjalnym rabatem. W tej sprawie prosimy kontaktować się bezpośrednio z recepcją Hotelu Mazur Syrenka (<https://mazursyrenka.com/>).

Więcej informacji udzieli **Hania Mioduszevska: +48 89 524 10 45**
lub hanah@infish.com.pl.

KARTA ZGŁOSZENIA

..... dnia 2019 r.

(pieczęć instytucji delegującej)

INSTYTUT RYBACTWA ŚRÓDLĄDOWEGO
ul. Oczapowskiego 10
10-719 OLSZTYN – KORTOWO

Zgłaszam udział w XXIV Krajowej Konferencji Rybackich Użytkowników Jezior, Rzek i Zbiorników Zaporowych organizowanej w dniach 12-14 czerwca 2019r. w obiekcie hotelowym Mazur Syrenka w Krutyniu nad rzeką Krutynią (<https://mazursyrenka.com/>).

1. Imię i Nazwisko 1)
2)
3)

2. Gospodarstwo Rybackie, Firma, Instytucja
.....
.....

(adres)

3. Wpłaty za uczestnictwo w Konferencji dokonano w dniu :
na konto: Instytut Rybactwa Śródlądowego, BGŻ S.A. O/Reg. Olsztyn
14 2030 0045 1110 0000 0046 9430

5. Przyjmuję, że nieobecność na Konferencji lub zmiany w dokonanej rezerwacji nie upoważniają do roszczeń o zwrot wpłaty lub jej części.

NIP

.....
(podpis uczestnika)

.....
Dyrektor – kierownik jednostki